

บุคลิกภาพกับความเครียด ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล
สังกัดกระทรวงกลาโหม

เรือเอก หญิง สุรีย์ ห้วยธาร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาจิตเวชศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2535

ISBN 974 - 579 - 862 -2

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

018405 117206029

PERSONALITY AND STRESS OF NURSING STUDENTS
IN COLLEGE OF NURSING
MINISTRY OF DEFENSE

Lieutenant Suree Houythan

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Science

Department of Psychiatry

Graduate School

Chulalongkorn University

1992

ISBN 974 -579 -862 - 2

หัวข้อวิทยานิพนธ์

บุคลิกภาพกับความเครียดของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล
สังกัดกระทรวงกลาโหม

โดย

เรือเอกหญิง สุรีย์ ห้วยธาร

ภาควิชา

จิตเวชศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จิระภา สุทธิพันธ์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ออนุมัติให้พิมพ์วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตร ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

นพ. วิมล

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร. ถาวร วัชรราช)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

Be M
..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ นพ. ดวงใจ กสานติกุล)

P. Suthichon
..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จิระภา สุทธิพันธ์)

นพ. วิมล วัชรราช
..... กรรมการ
(นาวาอากาศโท ประจิตต์ ประจักษ์จิตต์)

สุรีย์ ห้วยธาร, เรือเอกหญิง : บุคลิกภาพกับความเครียดของนักศึกษาพยาบาล
วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงกลาโหม (PERSONALITY AND STRESS OF NURSING
STUDENTS IN COLLEGE OF NURSING, MINISTRY OF DEFENSE) อ.ที่ปรึกษา :
ผศ.จิระภา สุทธิพันธ์, 140 หน้า. ISBN 974-579-862-2.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบุคลิกภาพ หาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพกับระดับ
ความเครียด และเปรียบเทียบบุคลิกภาพกับข้อมูลส่วนบุคคลของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล
สังกัดกระทรวงกลาโหม ตัวอย่างประชากรคือ นักศึกษาพยาบาล สังกัด กระทรวงกลาโหม จำนวน
253 คน ได้มาจากการสุ่มแบบระดับชั้นอย่างเป็นสัดส่วน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม
ประกอบด้วยข้อมูลส่วนบุคคล แบบทดสอบบุคลิกภาพ MPI (The Maudsley Personality
Inventory) และแบบสำรวจความเครียด HOS (Health Opinion Survey) วิเคราะห์ข้อมูลด้วย
โปรแกรม SPSS^x ผลการวิจัยพบว่า

1. นักศึกษาพยาบาลมีบุคลิกภาพแบบที่ชอบแสดงตัว (คะแนน Scale-E \geq 28.01)
58.9% บุคลิกภาพแบบที่ชอบเก็บตัว (คะแนน Scale-E $<$ 28.01) 41.1% บุคลิกภาพแบบที่ไม่มีความ
มั่นคงทางอารมณ์ (คะแนน Scale N \geq 27.60) 53.7% และบุคลิกภาพแบบที่มีความมั่นคงทางอารมณ์
(คะแนน Scale N $<$ 27.60) 46.3%

นักศึกษาพยาบาลที่มีความเครียดระดับสูง (คะแนน HOS $>$ 34.54) มีบุคลิกภาพแบบเก็บตัว
และแบบที่ไม่มีความมั่นคงทางอารมณ์ มากกว่า บุคลิกภาพแบบที่ชอบแสดงตัวและแบบที่มีความมั่นคง
ทางอารมณ์

นักศึกษาพยาบาลที่มีความเครียดระดับปานกลาง (คะแนน HOS \geq 25.48-34.54)
มีบุคลิกภาพแบบที่ชอบแสดงตัว และแบบที่ไม่มีความมั่นคงทางอารมณ์ มากกว่าบุคลิกภาพแบบที่ชอบ
เก็บตัวและแบบที่มีความมั่นคงทางอารมณ์

นักศึกษาพยาบาลที่มีความเครียดระดับต่ำ (คะแนน HOS $<$ 25.48) มีบุคลิกภาพแบบที่ชอบ
แสดงตัว และแบบที่มีความมั่นคงทางอารมณ์ มากกว่าแบบที่ชอบเก็บตัวและแบบที่ไม่มีความมั่นคงทาง
อารมณ์

2. บุคลิกภาพ Scale-E มีความสัมพันธ์เชิงลบ ($r = .3033$) กับระดับความเครียด
และบุคลิกภาพ Scale-N มีความสัมพันธ์เชิงบวก ($r = .5503$) กับระดับความเครียดอย่างมีนัย
สำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .001

3. ลำดับการเกิด และจำนวนพี่น้อง มีผลต่อบุคลิกภาพ เฉพาะ Scale-N แต่อาชีพของ
บิดา มารดา มีผลต่อบุคลิกภาพ เฉพาะ Scale-E ส่วนภูมิลำเนา วุฒิการศึกษาของบิดา มารดา
และรายได้ของครอบครัวไม่มีผลต่อบุคลิกภาพทั้ง Scale-E และ Scale-N

ภาควิชา.....จิตเวชศาสตร์
สาขาวิชา.....สุขภาพจิต
ปีการศึกษา.....2534

ลายมือชื่อนิสิต.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาพร้อม.....

C345467 : MAJOR MENTAL HEALTH

KEY WORD : PERSONALITY/STRESS/NURSING STUDENTS

SUREE HOUYTHAN, Lt : PERSONALITY AND STRESS OF NURSING STUDENTS IN COLLEGE OF NURSING, MINISTRY OF DEFENSE. THESIS ADVISOR : ASST.PROF. JIRAPA SUTTIPAN, 140 PP. ISBN 974-579-862-2.

The purpose of this research was to study nursing students' personalities, the correlation between personality and levels of stress, and to compare personality and nursing students' personal histories. The population studied comprised two hundred and fifty-three nursing students from Thai Ministry of Defense. The population was obtained by proportional stratified random sampling. The research instrument was a set of questionnaire comprising nursing students' personal histories, MPI test (The Maudsley Personality Inventory) and HOS test (Health Opinion Survey). The data was analyzed by the SPSS^X program. The major findings were:

1. Nursing students' personalities were : Extraversion (scale-E \geq 28.01) = 58.9% Introversion (scale-E $<$ 28.01) = 41.1% Neuroticism (scale-N \geq 27.60) = 53.7% and Stability (scale-N $<$ 27.60) = 46.3%

Nursing students with high level of stress (HOS $>$ 34.54) were more introvert and neurotic than extravert and stable.

Nursing students with middle level of stress (HOS \geq 25.48-34.54) were more extravert and neurotic than introvert and stable

Nursing students with low level of stress (HOS $<$ 25.48) were more extravert and stable than introvert and neurotic.

2. There was a statistically significant negative correlation ($r = .3033$) between scale-E personality rating and level of stress, and a statistically significant positive correlation ($r = .5503$) between scale-N personality rating and level of stress. ($p < .001$)

3. Birthorders and number of siblings affected scale-N personality rating but parental occupation affected scale-E personality rating. However, residential location, parental education and family income had no effect on scale-E and scale-N personality rating.

ภาควิชา จิตเวชศาสตร์
สาขาวิชา สุขภาพจิต
ปีการศึกษา 2534

ลายมือชื่อนิติต 500 450 4000
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงด้วยความกรุณา และอนุเคราะห์อย่างยิ่งของ ผศ. จิระภา สุทธิพันธ์ อาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัยที่ได้ให้ความรู้ แนวคิด คำแนะนำ ตรวจสอบ และแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างสม่ำเสมอ รศ. พญ. ดวงใจ กสานติกุล ที่ให้คำแนะนำปรึกษาอย่างดียิ่ง และนาวาอากาศโท ประจิดต์ ประจักษ์จิตต์ ที่ให้คำแนะนำ อนุญาตให้ยืมแบบทดสอบ บุคลิกภาพ MPI และตรวจแบบทดสอบ MPI ของนักศึกษาพยาบาล ทั้งหมด ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ ผศ. พญ. นันทิกา ทวิชาชาติ อาจารย์ นพ. นิพัทธ์ กาญจนธนาเลิศ อาจารย์ สุมนา ศิริสวัสดิ์ ที่ให้ข้อคิด คำแนะนำ และการช่วยเหลือ เป็นอย่างดี พอ. พญ. บรรจง สืบสมาน ที่กรุณาให้ยืมแบบสำรวจความเครียด HOS อาจารย์ วินัส อุดมประเสริฐกุล และ คุณสำราญ วรเทศะคงคา ที่ให้คำแนะนำเกี่ยวกับ สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาล กองทัพบก กองทัพเรือ และ ทหารอากาศ ที่อนุญาตให้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล พต. หลิง วีรวรรณ สุจริต นท. หลิง ปฐมพร สมบุญศิริ และเรือเอก หลิง สอาดจิต ผลเกิด ที่อำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล และขอบคุณ นักศึกษาพยาบาลกลุ่มตัวอย่างทุกท่านที่ให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี

ขอกราบขอบพระคุณ กรมแพทย์ทหารเรือ และผู้บังคับบัญชาที่ให้โอกาส และ สนับสนุนทั้งระยะเวลา และทุนการศึกษา คณาจารย์ ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ทุกท่านที่กรุณาให้ความรู้ และประสบการณ์ที่ดี ขอขอบคุณ พี่ เพื่อนและน้อง ที่ให้ความช่วยเหลือ ในการทำวิจัย ครั้งนี้ ทุกท่าน

ความสำเร็จครั้งนี้ สืบเนื่องจาก พระคุณของคุณแม่ที่ได้อบรมสั่งสอน ปลุกฝังนิสัย ใฝ่เรียนรู้ และให้ความช่วยเหลือ พร้อมทั้งเป็นกำลังใจอย่างดีเสมอมา พระคุณนี้จะอยู่ใน สำนึกตลอดไป

เรือเอก หลิง สุรีย์ ห้วยธาร

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญภาพ	ฎ
บทที่ -	
1. บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
สมมุติฐานการวิจัย	5
ขอบเขตการวิจัย	5
ข้อตกลงเบื้องต้น	6
ข้อจำกัดในการวิจัย	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	7
2. เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
ความหมายของบุคลิกภาพ	10
การเกิดและพัฒนาบุคลิกภาพ	12
ทฤษฎีบุคลิกภาพ	18
การประเมินบุคลิกภาพ	41

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ความเครียด	48
การประเมินความเครียด	56
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	59
3. วิธีดำเนินการวิจัย และการเก็บรวบรวมข้อมูล	65
ประชากร	65
ตัวอย่างประชากร	66
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	68
การเก็บรวบรวมข้อมูล	74
การวิเคราะห์ข้อมูล	74
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	79
5. สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ	107
สรุปผลการวิจัย	107
อภิปรายผลการวิจัย	112
ข้อเสนอแนะ	120
บรรณานุกรม	122

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ภาคผนวก	129
ภาคผนวก ก. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	130
ภาคผนวก ข. ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของบุคลิกภาพ.....	137
ประวัติผู้เขียน	140

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. Summary of Typological Postulate	37
2. Biological Basis of Personality	39
3. จำนวนประชากรทั้งหมดของแต่ละสถาบัน จำแนกตามลำดับชั้นปี	65
4. จำนวน และร้อยละของนักศึกษา จำแนกตามสถานภาพของตัวอย่าง ประชากร	81
5. คะแนนเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของบุคลิกภาพ และความเครียดของ นักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงกลาโหม	87
6. จำนวนและร้อยละของบุคลิกภาพ ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงกลาโหม	88
7. จำนวนและร้อยละของบุคลิกภาพของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงกลาโหม จำแนกตามระดับความเครียด	89
8. ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพ กับความเครียดของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงกลาโหม	91
9. เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของบุคลิกภาพของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงกลาโหม จำแนกตามระดับความเครียด	92
10. เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของบุคลิกภาพของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงกลาโหม จำแนกตามลำดับการเกิด	94
11. เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของบุคลิกภาพของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงกลาโหม จำแนกตามจำนวนพี่น้อง	96

สารบัญตาราง (ต่อ)

หน้า

12.	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของบุคลิกภาพของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงกลาโหม จำแนกตามภูมิภาคต่าง ๆ	97
13.	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของบุคลิกภาพของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงกลาโหม จำแนกตามอาชีพของบิดา	98
14.	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของบุคลิกภาพของนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงกลาโหม จำแนกตามอาชีพของมารดา	100
15.	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของบุคลิกภาพของนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงกลาโหม จำแนกตามวุฒิการศึกษาของบิดา	102
16.	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของบุคลิกภาพของนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงกลาโหม จำแนกตามวุฒิการศึกษาของมารดา	104
17.	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของบุคลิกภาพของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงกลาโหม จำแนกตามรายได้ของครอบครัว	106
18.	จำนวนและร้อยละของบุคลิกภาพของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงกลาโหม จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล	137

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่

1. องค์ประกอบของบุคลิกภาพที่ชอบแสดงตัว - เก็บตัว	30
2. Dimensional Classification of temperament	33
3. Categorical Classification	33
4. The Two Major Eysenck Personality Dimensions The guardrants correspond approximately to the four temperaments of Hippocrates	34
5. Anatomical locations of ARAS and VB	38
6. จำนวนตัวอย่างประชากร	67